

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VRHOVNI SUD
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
Broj: 56 0 Rs 077396 24 Rev
Sarajevo, 11.02.2025. godine

Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine u Sarajevu, u vijeću sastavljenom od sudija dr. sc. Senada Mulabdića, kao predsjednika vijeća, dr. sc. Danice Šain i Snježane Malešević, kao članica vijeća, u pravnoj stvari tužiteljice E.F. iz K., zastupane po punomoćniku Esadu Fejzagiću, advokatu iz Konjica, protiv tuženog S.M. iz K., zastupanog po AD „Greda“ d.o.o. Konjic, radi zaštite od diskriminacije - mobinga, vsp. 3.278,90 KM, odlučujući o reviziji tuženog protiv presude Kantonalnog suda u Mostaru broj: 56 0 Rs 077396 24 Rsž 2 od 10.09.2024. godine, u sjednici vijeća održanoj dana 11.02.2025. godine, donio je:

P R E S U D U

Revizija se odbija.

Odbija se zahtjev stranaka za naknadu troškova postupka nastalih u povodu revizije.

O b r a z l o ž e n j e

Prvostepenom presudom Općinskog suda u Konjicu broj: 56 0 Rs 077396 22 Rs 2 od 21.02.2024. godine odlučeno je:

„1) Utvrđuje se da je tuženi S.M., direktor JKP Standard d.o.o. Konjic, tužiteljici E.F., rukovoditelju Službe općih i pravnih poslova u JKP Standard d.o.o. Konjic narušio pravo na jednako postupanje, diskriminirajući je u odnosu na ostale uposlenike, kontinuirano povrijeđivao njeno dostojanstvo, profesionalni i osobni integritet, ponižavanjem i zastrašivanjem stvarao neprijateljsko okruženje, narušavalo njeno zdravlje, sljedećim radnjama:

- zabranom ulaska u direktorov ured bez prethodne najave koja se primjenjuje samo na tužiteljicu,
- zabranom prisustvovanja redovnim sastancima rukovoditelja službi,
- podnošenjem neosnovanih i nezakonitih pismenih upozorenja i prijava protiv tužiteljice, zasnovanih na neistinama,
- prijetnjama da će dobiti otkaz ugovora o radu zbog nepostojećih povreda radne discipline,
- ignoriranjem i neodgovaranjem na molbu tužiteljice da joj se odobri korištenje godišnjeg odmora,
- grubim vrijeđanjem dostojanstva ličnosti, neprimjerenim obraćanjem povišenim tonom i prijetnjama, stvaranjem zastrašujućeg, neprijateljskog, degradirajućeg, ponižavajućeg i uvredljivog okruženja za tužiteljicu,
- neistinitim i uvredljivim tvrdnjama o neprimjerenom oblačenju i ponašanju tužiteljice na radu,
- vršenjem pritiska da lažno svjedoči pred sudom u sporu koji se vodi protiv JKP Standard Konjic,

- neosnovanim i apsurdnim optužbama da predaje na uvid dokumentaciju društva predsjedniku Nadzornog odbora društva i dokaze suprotnoj stranki u sporu koji se vodi protiv JKP Standard d.o.o. Konjic
- podnošenjem pismenog upozorenja zbog lakšeg prijestupa ili lakše povrede radnih obaveza od 23.5.2022.godine i prijave protiv tužiteljice zbog nedostavljanja sedmičnog plana rada iz službi u JKP Standard d.o.o. Konjic od 18.5.2022. godine, koje su upisane u protokol društva i dostavljene tužiteljici tek 20.07.2022. godine, nakon što je tužiteljica pokrenula postupak zaštite od diskriminacije kod Nadzornog odbora i Ombudsmena BiH, što je izričito zabranjeno čl.18. Zakona o ombudsmenima BiH,
- premještanjem personalnih mapa svih uposlenika iz ureda u kojem tužiteljica obavlja poslove rukovodioca Službe opštih i pravnih poslova u ured J.K., pomoćnika direktora JKP Standard, uz izričitu dozvolu pristupa tužiteljice personalnim mapama samo uz prisustvo i nadzor J.K., po odluci prvotuženog S.M. donesenoj nakon podnošenja tužbe,
- svim drugim radnjama tuženih kojima se obezvrjeđuje profesionalni i lični integritet tužiteljice i narušava njeno zdravlje,
- zahtjevom iznesenim na sastanku rukovoditelja JKP Standard d.o.o. Konjic 16.1.2023. godine, dva dana nakon održanog pripremnog ročišta, da se svi u pisanoj formi izjasne, tko je od njih dao podatke odvjetniku Esadu Fejzagiću o dvadeset i jednoj odluci o dodacima na plaću, otvoreno ciljajući na tužiteljicu koja je svojim podneskom potvrdila da je navedene odluke tražila kao dokaz u parničnom postupku po njenoj tužbi podnesenoj radi zaštite od diskriminacije i mobinga,
- podnošenjem zahtjeva drugostepenoj ljekarskoj komisiji Zavoda zdravstvenog osiguranja HNŽ/K za provjeru opravdanosti odsustva s rada zbog bolesti tužiteljice, što nikada nije tražio ni prema radnicima koji su bili duže razdoblje na bolovanju od tužiteljice, nakon čega je drugostupanjska komisija utvrdila opravdanost bolovanja i produžila ga za narednih 14 dana,
- nalogom od 21.12.2023.godine da tužiteljica zajedno sa inkasantom i službenikom pravne službe, kao rukovoditelj Službe općih i pravnih poslova u JKP Standard odlazi na kućne adrese seoskih domaćinstava u Općini Konjic i nudi zaključenje ugovora o pružanju komunalnih usluga, što nije dato u zadatak nikada ni jednom drugom rukovoditelju službe i za što nema nikakvih razumnih razloga osim šikaniranja tužiteljice,
- 2) zabranjuje se tuženom M.S. poduzimanje svih radnji kojima se krši pravo tužiteljice na jednako postupanje, prestanak svih radnji i postupaka kojima se od strane tuženih povređuje dostojanstvo ličnosti, profesionalni i osobni integritet i narušava njeno zdravlje kao i svaki postupak koji po svom karakteru predstavlja mobing.
- 3) Dužan je tuženi S.M. isplatiti tužiteljici iznos od 2.500,00 KM na ime nematerijalne štete zbog pretrpljenih trauma i oštećenja zdravlja prouzrokovanih radnjama tuženog, kao i nadoknaditi joj troškove postupka u iznosu od 1.780,00 KM, sa zakonskim zateznim kamatama od dana donošenja presude pa do isplate, sve u roku od 15 dana pod prijetnjom ovrhe.
- 4) Odbija se dio tužbenog zahtjeva tužiteljice kojim traži od tuženog naknadu materijalne štete u iznosu od 1.286,55 KM, u razdoblju od 01.02.2023.god. do 23.05.2023.godine, kao neosnovan.“

Drugostepenom presudom Kantonalnog suda u Mostaru broj: 56 0 Rs 077396 24 Rsž 2 od 10.09.2024. godine žalba tuženog u odnosu na odluku o troškovima postupka je uvažena, rješenje o troškovima preinačeno na način da je tuženi na ime troškova postupka dužan isplatiti tužiteljici iznos od 1.335,00 KM, sa zakonskom zateznom kamatom počev od dana donošenja presude do isplate.

U ostalom dijelu žalba tuženog je odbijena kao neosnovana i presuda prvostepenog suda potvrđena.

Protiv drugostepene presude tuženi Samir Memić je blagovremeno izjavio reviziju zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, sa prijedlogom da se ista usvoji, ukine pobijana presuda i odbaci tužba kao neblagovremena, uz naknadu troškova parničnog postupka, uključujući i trošak sastava revizije u iznosu od 631,80 KM.

U odgovoru na reviziju tužiteljica je predložila da se ista odbije kao neosnovana, uz naknadu troškova sastava odgovora na reviziju u iznosu od 540,00 KM.

Ispitujući pobijanu presudu u granicama razloga navedenih u reviziji i po službenoj dužnosti u smislu odredbe čl. 241. st. 1. Zakona o parničnom postupku FBiH¹-ZPP, ovaj sud je odlučio:

Revizija nije osnovana.

Predmet spora je zahtjev tužiteljice za utvrđenje da je od strane tuženog kao direktora diskriminirana u svojim pravima na radnom mjestu u odnosu na ostale uposlenike, da je tako narušeno njeno pravo na jednako postupanje kontinuiranim povređivanjem njenog dostojanstva, profesionalnog i osobnog integriteta, ponižavanjem i zastrašivanjem stvaranje neprijateljskog okruženja, usljed čega je narušeno njeno zdravlje.

Prvostepeni sud je utvrdio, a drugostepeni sud prihvatio, da je tužiteljica bila diskriminirana od strane tuženog u odnosu na ostale djelatnike poduzeća JKP Standard Konjic u kojem je tuženi direktor. Utvrdio je da su međuljudski odnosi do dolaska tuženog na mjesto direktora društva bili skladni, normalni, da su se cijenili rad i disciplina, ljudske vrijednosti, što se promijenilo dolaskom tuženog na mjesto direktora JKP Standard d.o.o. Konjic, što je pokazao svojim ponašanjem i odnosom prema tužiteljici. Utvrđeno je u prvostepenom postupku da je tuženi kao direktor u više navrata pred ostalim rukovodiocima službi i drugim uposlenicima iznosio neutemeljene optužbe da je tužiteljica dostavljala dokumente advokatu suprotne stranke u parničnom postupku protiv društva, tražeći od nje da se na ove optužbe očituje u pisanoj formi, što je ona u pisanom očitovanju u cijelosti negirala. Takvo ponašanje tuženog je nastavljeno nakon prijema odgovora, kada je na redovnom sastanku rukovodioca službi, tužiteljici rekao da njezina nazočnost na sastancima nije potrebna, a ovaj ponižavajući tretman potrajao je oko mjesec dana. Nadalje, u toku prvostepenog postupka je utvrđeno da je tuženi neosnovano optuživao tužiteljicu da daje na uvid dokumentaciju društva predsjedniku Nadzornog odbora JKP Standard i da se to dešava iza zatvorenih vrata. Također, tužiteljica je, kako je utvrđeno u nižestepenom postupku, pismenim podneskom tri puta tražila odobrenje jednog dana godišnjeg odmora koji zahtjev joj je odbijen mada je svim drugim djelatnicima to dozvoljavano, na što se tuženi nikada nije očitovao niti je dao odobrenje. Tužiteljici je zabranjen ulazak u ured direktora, što nije bio slučaj sa ostalim rukovodiocima službi. U toku prvostepenog postupka dokazano je da se takvo ponašanje tuženog nad tužiteljicom ogledalo i u podnošenju pismenog upozorenja zbog lakše povrede radnih obaveza, optužujući je za navodno grubo i nekulturno ponašanje prema njemu, upozorenje radniku zbog lakše povrede radne obaveze i prijava protiv tužiteljice zbog nedostavljanja sedmičnog plana rada, premještanjem personalnih mapa svih uposlenika iz ureda u kojem je poslove obavljala tužiteljica kao rukovodilac Službe općih i pravnih poslova u Ured pomoćnika direktora JKP Standard, uz izričitu dozvolu pristupa tužiteljice personalnim mapama samo uz prisustvo i nadzor pomoćnika direktora. Tuženi je, kako je utvrđeno u nižestepenom postupku, podnio zahtjev drugostepenoj ljekarskoj komisiji Zavoda zdravstvenog osiguranja HNŽ/K za provjeru

¹ “Sl. novine FBiH” broj: 53/03, 73/05, 19/06, 98/15.

opravdanosti odsustva tužiteljice s rada zbog bolesti a što, kako je to dokazano tokom postupka, tuženi nikada nije tražio ni od uposlenika koji su bili na bolovanju duže vremensko razdoblje nego što je bila tužiteljica, nakon čega je drugostepena komisija utvrdila opravdanost tužiteljčinog bolovanja koje je produžila za narednih 14 dana. Uz dokazane činjenice da je tužiteljica cijelo vrijeme bila izložena takvom ponašanju od strane tuženog, je i dokazana činjenica putem vještaka psihijatrijske struke da su navedeni događaji direktni uzrok zdravstvenih problema tužiteljice.

Drugostepeni sud cijeni da je tužiteljica, temeljem svih naprijed iznesenih utvrđenja i dodatnih utvrđenja iznesenih u izreci i obrazloženju prvostepene presude, sukladno čl. 15. st. 1. Zakona o zabrani diskriminacije² - ZZD učinila vjerojatnim da je došlo do diskriminacije, odnosno do njenog stavljanja u nepovoljniji položaj u odnosu na ostale djelatnike JKP Standard Konjic. Tuženi, na kojem leži teret dokazivanja da nije došlo do diskriminacije, to nije dokazao, pa drugostepeni sud smatra da je prvostepeni sud pravilno primijenio materijalno pravo kada je usvojio njen tužbeni zahtjev.

Presuda drugostepenog suda je, po ocjeni ovog suda, pravilno i zakonito donesena.

Paušalan je i neosnovan navod revidenta o povredi odredaba parničnog postupka.

Ne stoji povreda odredbe čl. 8. ZPP na koju ukazuje revident. Drugostepeni sud je u okviru kontrolne funkcije prihvatio da je prvostepeni sud ocijenio sve dokaze savjesno i brižljivo, kako svaki dokaz posebno, tako i sve dokaze zajedno. Tuženi ne može sa uspjehom svoju subjektivnu ocjenu dokaza suprotstaviti ocjeni dokaza koju su dali nižestepeni sudovi u skladu sa odredbom čl. 8. ZPP. Drugostepeni sud je cijenio sve žalbene navode od odlučnog značaja i za svoju odluku dao odgovarajuće razloge (čl. 231., u vezi sa čl. 191. stav 4. ZPP), pa prema tome nije bilo povreda iz čl. 209. ZPP.

Nije ostvaren ni revizijski razlog pogrešne primjene materijalnog prava.

U revizionom postupku sporno je da li je tužiteljica sudsku zaštitu zatražila blagovremeno.

Odredbom čl. 12. Zakona o radu³ - ZOR je propisano:

1. U slučajevima diskriminacije u smislu odredaba ovog zakona, radnik kao i lice koje traži zaposlenje mogu od poslodavca zahtijevati zaštitu u roku od 15 dana od dana saznanja za diskriminaciju.

2. Ako poslodavac u roku od 15 dana od dana podnošenja zahtjeva iz prethodnog stava, ne udovolji tom zahtjevu, radnik može u daljem roku od 30 dana podnijeti tužbu nadležnom sudu.

3. Ako radnik odnosno lice koje traži zaposlenje u slučaju spora iznese činjenice koje opravdavaju sumnju da je poslodavac postupio suprotno odredbama ovog zakona o zabrani diskriminacije, na poslodavcu je teret dokazivanja da nije bilo diskriminacije, odnosno da postojeća razlika nije usmjerena na diskriminaciju već da ima svoje objektivno opravdanje.

4. Ako sud utvrdi da je tužba iz st. 2. ovog člana osnovana poslodavac je dužan radniku uspostaviti i osigurati ostvarivanje prava koja su mu uskraćena, te mu nadoknaditi štetu nastalu diskriminacijom.

² „Sl. glasnik BiH“ broj: 59/2009 i 66/2016.

³ „Sl. novine FBiH“ broj: 26/16,89/18, 44/22.

Prema čl. 13. st. 4. ZZD rok za podnošenje tužbe na osnovu čl. 12. tog zakona iznosi tri godine od dana saznanja o učinjenoj povredi prava, a najkasnije pet godina od dana učinjenja povrede. U slučaju kontinuirane diskriminacije, rok se računa od dana posljednje učinjene radnje.

Neosnovan je osnovni i ključni prigovor revidenta da je tužba u ovoj pravnoj stvari podnesena neblagovremeno.

U nižestepenom postupku je utvrđeno da prema Informaciji Nadzornom odboru o sastanku sa direktorom - tuženim S.M.od 03.10.2022. godine je zaključeno da nije postignut sporazum za mirno rješavanje problema sa tužiteljicom iako je ona predlagala mirno rješavanje nastalih problema, da je tuženi odbio postupiti po dogovoru iz kojeg razloga je tužiteljica bila prinuđena podnijeti tužbu. Tužba je podnesena 19.10.2022. godine, pa se ne bi moglo govoriti o zakašnjelom podnošenju tužbe u smislu čl. 12. ZOR, kako to tuženi tvrdi u reviziji, a tuženi je kontinuirano vršio mobing nad tužiteljicom.

Odredbom čl. 12. st. 1. ZZD propisano je da lice ili grupa lica koja su izložena bilo kojem obliku diskriminacije (mobing je oblik diskriminacije), prema odredbama tog zakona su ovlašćeni da podnesu tužbu, sa zahtjevima navedenim u tom stavu (uključuje i pravo naknade materijalne i nematerijalne štete uzrokovane povredom prava zaštićenih ovim zakonom- tužba za naknadu štete).

Obzirom na odredbu čl. 24. st. 1. ZZD, prema kojoj u slučaju neusaglašenosti drugih zakona sa ovim zakonom u postupcima po ovom zakonu. će se primjenjivati ovaj zakon, te odredbu čl. 13. ZOR, kojom je propisano da se u slučaju mobinga na radu ili u vezi sa radom ni jedna odredba ZOR ne može tumačiti kao ograničavanje ili umanjivanje prava na vođenje građanskog postupka, nedvojbeno proizilazi da rok za podnošenje tužbe u ovoj pravnoj situaciji nije prošao.

Prema tome, suprotno stanovištu revidenta, pravilan je stav drugostepenog suda da nije protekao rok za podnošenje tužbe, odnosno da je ista blagovremeno podnesena.

Mobing, kao ostali oblik diskriminacije, prema odredbi čl. 4. st. 3. ZZD je oblik nefizičkog uznemiravanja na radnom mjestu koji podrazumijeva ponavljanje radnji koje imaju ponižavajući efekat na žrtvu čija je svrha ili posljedica degradacija radnih uslova ili profesionalnog statusa zaposlenog.

Prema čl. 9. st. 5. ZOR mobing predstavlja specifičnu formu nefizičkog uznemiravanja na radnom mjestu koje podrazumijeva ponavljanje radnji kojima jedno ili više lica psihički zlostavlja i ponižava drugo lice, a čija je svrha ili posljedica ugrožavanje njegovog ugleda, časti, dostojanstva, integriteta, degradacija radnih uvjeta ili profesionalnog statusa.

U nižestepenom postupku je utvrđeno da je tužiteljica učinila vjerovatnim postojanje mobinga radnjama naprijed navedenim, a da tuženi nije dokazao da nije bilo mobinga, da razlika u postupanju, odnosno njegovo takvo ponašanje, nije bilo usmjereno na diskriminaciju već da ima svoje objektivno opravdanje.

Drugostepeni sud je pravilno zaključio da je prvostepeni sud, na potpuno i pravilno utvrđeno činjenično stanje, pravilno primijenio materijalno pravo - odredbe čl. 2., 3., 4., 6. i

12. ZZD, u vezi sa čl. 9., 12. ZOR i čl. 200. Zakon o obligacionim odnosima⁴- ZOO, kada je usvojio tužbeni zahtjev tužiteljice.

Takođe, drugostepeni sud pravilno cijeni da je prvostepeni sud ispravno utvrdio i odmjerio iznos naknade nematerijalne štete, koji je dosudio primjenom odredbi čl. 200. ZOO, čl. 12. st. 1. tač. c ZZD, pa je žalbene navode tuženog i u tom dijelu odbio kao neosnovane.

Ostali revizioni prigovori tuženog, takođe, nemaju uticaja na drugačije rješenje ove pravne stvari, pa ih ovaj sud nije posebno obrazlagao.

Slijedom izloženog, kako ne stoje razlozi revizije, a nema ni pogrešne primjene materijalnog prava na što ovaj sud pazi po službenoj dužnosti (čl. 241. st. 1. ZPP) to je, primjenom odredbe čl. 248. ZPP, revizija tuženog odbijena kao neosnovana.

Tuženom nije dosuđen trošak sastava revizije, jer nije uspio u revizionom postupku (čl. 397. st. 1. ZPP, u vezi sa čl. 386. st. 1. ZPP), a tužiteljici nije dosuđen trošak sastava odgovora na reviziju, jer isti nije bio potreban radi vođenja parnice (čl. 387. st. 1. i 397. st. 1. ZPP).

Predsjednik vijeća
Dr. sc. Senad Mulabdić, s.r.

⁴ "Sl. list RBiH" broj: 2/92, 13/93, 13/94 i "Sl. novine FBiH" broj: 29/03 i 42/11.